

K VYBRANÝM OTÁZKÁM POUŽITÍ RAKETOVÉHO VOJSKA A DĚLOSTŘELECTVA

V uplynulém roce byla definována vojenská politika ČSFR. Vychází důsledně z obranné vojenské doktríny. Proto stojí nyní vojenští odborníci (raketové vojsko a dělostřelectvo nevyjímaje) před nelehkým úkolem stanovit zásady operačního a bojového použití RVD v nových podmínkách. Naléhavost úkolu je vyvolána nezbytností přejít od prvotních informací k systematické přípravě velitelů a štábů, uvádět do života nově formulované zásady. Je zřejmé, že nenávratně skončil čas „relativně pohodlného“ přebírání řádů a předpisů, jejich překladů platných pro koalici.

Pedagogická zkušenost mě však nutí vyslovit preventivně obavu, abychom v záchvatu pseudoradikalismu nevyhlili z vaničky s očištnou lázní i ono příslovečné dítě. Obava je motivována především oněmi ukvapenými závěry, pramenícími z prvních informací, že nic nebude platit, vše bude jinak apod.

Je skutečností, že máme příležitost, ale i povinnost, zbavit řády a odborné předpisy všeho toho, co je neslučitelné s existencí moderního demokratického nezávislého státu a jeho armády. S přihlédnutím k novým skutečnostem a podmínkám můžeme vypustit z předpisů vše, co mělo opodstatnění v koalici, ale je v rozporu s principy svrchovanosti a nezávislosti. Vedle toho je ale nezbytné trvale sledovat a upevňovat obecné zásady použití druhu vojska vycházející z jeho podstaty.

Limitující počty zbraní jsou konečné pro období utváření nového bezpečnostního systému v Evropě. Počty dělostřeleckých zbraní představují třetinu současných počtů. Organizační vnitřní členění RVD pozemního vojska ČSA je tedy dáno limitem, **nikoli potřebou obrany státu.**

Tento fakt uvádím proto, že pokud bude zachována metodika operačních propočtů potřeby prostředků k obraně, je zřejmé, že se výrazně zvyšuje disproporce potřeby a skutečných možností RVD. Kvalifikované propočty této potřeby mohou snadno zpochybnit zdůrazňovaná hlediska rozumné dostatečnosti prostředků obrany.

Technické aspekty a nová organizace ovlivňující bojové použití

V použití raketového vojska ČSA se vždy rozumí použití raket s konvenční bojovou hlavicí jako prostředku palebného ničení.

Raketové vojsko je organizováno v samostatných útvech. V jeho výzbroji jsou raketové komplety operačně taktického i taktického určení. Podstatně byly sníženy počty odpalovacích zařízení.

Dělostřelectvo v nové organizaci je vyzbrojeno soudobými zbraňovými komplety. Kvalitou představuje výstroj, která je srovnatelná s výzbrojí moderních armád v Evropě. Jde o komplety 152 mm ShKH, 122 mm RM, 122 mm ShH. U praporeního dělostřelectva jsme přešli, jako ve všech soudobých armádách, k minometům s možností jejich inovace.

U jednotek a útvarů protitankového dělostřelectva ve výzbroji dominují protitankové řízené střely. U přenosných kompletů protitankových řízených střel se řeší vhodný způsob trakce odpovídající prostředkům jednotky, do níž je začleňován. Vedle účelnosti pro bojové použití je nezbytné zvažovat i ekonomiku výcviku v míru.

V menším počtu jsou u stupně praporů motorizovaných pluků začleněny do protitankových baterií bezzákluzové kanóny 82 mm.

Praporení minometné baterie jsou vyzbrojeny minometry 82 a 120 mm. Shodně jako u kompletů protitankových řízených střel se zde řeší optimální způsob přepravy těchto prostředků, odpovídající úkolům praporeního dělostřelectva a hlavní výzbroji praporu.

Vedle limitních počtů dělostřeleckých hlavních je v organizaci dělostřelectva uplatněna zásada výraznějšího začlenění dělostřelectva stupně prapor a pluk, zabezpečující vedení účinné obrany s dělostřeleckou podporou. Potvrzuje to skutečnost, že u motorizované divize tvoří praporení dělostřelectvo 100 % celkového počtu, u mechanizované a tankové divize přibližně 50 % celkového počtu dělostřelectva divize.

Nová organizace dělostřelectva v podstatě nedovoluje posílení u žádného stupně velení. Organické prostředky divize a armádního sboru plní specifické úkoly. Objem těchto úkolů vysoko převyšuje jejich možnosti.

Proto ztrácí smysl stereotypní vytváření dělostřeleckých skupin u pluku, divize, armádního sboru.

Domnívám se, že k vytvoření potřebných hustot dělostřelectva přesahující možnosti organických prostředků lze za příznivých podmínek využívat možnosti **příbraného dělostřelectva**. Jemu bude velet a dávat úkoly dělostřelecký velitel, do jehož sestavy bylo přibráno nařizováno vševojskovým velitelem.

U dělostřelectva praporu a pluku – dělostřelectva přímé podpory lze v plném rozsahu uplatnit organizační opatření „určen k podpoře“. Tato opatření zabezpečí nepřetržitost dělostřelecké podpory u nejnižších stupňů velení a součinnosti.

Plánování bojové činnosti RVD se bude nadále uskutečňovat jednotlivými

stupni velení na základě nařízení nadřízeného velitele, rozhodnutí velitele plánujícího stupně a konkrétní situace jednotek, útvarů, svazků a svazů.

Příprava návrhu na použití RVD v operaci a boji příslušného stupně velení bude vycházet důsledně z možností organických prostředků, přibraného dělostřelectva, případně působnosti nadřízeného v pásmu. Centralizované použití RVD se nevylučuje, ale bude spíše výjimkou než pravidlem. To vyplývá z nových podmínek, norem a náročnosti přesunů ve skutečném čase.

Za hlavní zásady bojového použití RVD a způsoby jejich plnění považují:

Soustředování raketových a dělostřeleckých svazků, útvarů a jednotek, jejich úderů a palby ve stanovených prostorech a na vybraných směrech:

V nové organizaci RVD platí zásada, že jednotky, útvary a svazky vedou bojovou činnost s organickými prostředky RVD. Soustředěné použití se nevylučuje, ale bude spíše výjimkou, než pravidlem, a to v rámci organických prostředků příslušného stupně velení. K vyšší hodnotě mohou přispět přibrané útvary nebo svazky dělostřelectva divizí druhého sledu nebo sousedního armádního sboru.

Šířka úseku obrany pluku a zejména šířky obranných pásem divize (armádního sboru) vylučuje působnost a odpovědnost dělostřelectva v celém pásmu. Úsilí dělostřelectva, jeho možnosti, budou využity proto na vybraném směru nebo v prostoru úsilí obrany určené vševojskovým velitelem.

Na zahájení obranné operace se předpokládá důsledné soustředění v přípravě a vedení prvního hromadného palebného úderu, a to je možné jen s použitím všech vyčleněných raketových útvarů RVD.

Manévr palbou a pohybem je podstatou bojové činnosti RVD. Manévr pohybem je také opatření k uchování životnosti jejich útvarů a svazků, v podmínkách vysoké dynamiky soudobého vševojskového boje. Tato skutečnost si vynucuje i výraznější podíl přímého řízení manévru dělostřeleckými veliteli, přímého řízení dynamických bojových sestav. Naplnění opatření vyžaduje přehodnotit fyzickou účast velitelů oddílů dělostřeleckého pluku, zejména velitelů baterií na pozorovatelnách. Charakter úkolu, protibaterijní činnost, předpokládá řízení palby na nepozorované cíle zpravidla technickými prostředky průzkumu. V takovém případě je zřejmé, že je výhodnější místo pro velitele oddílu ve střelecké ústředně a místa velitelů baterií přímo v palebných postaveních. Domnívám se, že velitelé baterií budou využiti k řízení palby baterií a jejich manévru ze základního nebo vyčkávacího postavení na palebná postavení. To přirozeně nevylučuje obsazení pozorovatelů průzkumnými orgány.

Nepřetržitě palebné podpory vševojskových svazků (útvarů) se dosahuje účelným uskupením a vytvořením palebného systému do celé hloubky úkolu vojsk, včasným upřesněním úkolů palebného ničení vzhledem ke skutečné situaci vojsk, včasným manévrem dělostřelectva za boje, pevným a nepřetržitým řízením dělostřeleckých svazků, útvarů (jednotek), jejich úderů a palby.

Součinnost raketových a dělostřeleckých svazků, útvarů a jednotek se vševojskovými svazky a útvary spočívá ve sladění součinnosti raketových úderů, palbách dělostřelectva, manévru raketovými a dělostřeleckými svazky (útvary) s činností vševojskových svazků (útvary) podle úkolů, směrů, čar, prostorů i času. Ve stejném rozsahu je nezbytné organizovat součinnost s letectvem.

Stálé součinnosti raketových a dělostřeleckých svazků, útvarů (jednotek) se vševojskovými svazky (útvary) a letectvem je dosahováno vhodným uskupením RVD v souladu se zámyslem operace (boje) a úkoly vojsk.

Soustředěné řízení raketových a dělostřeleckých svazků, útvarů a jednotek, jejich úderů a palby spočívá v jednotném řízení všeho dělostřelectva nebo jeho většiny nadřízeným dělostřeleckým velitelem (náčelníkem) při plnění nejdůležitějších úkolů vševojskovými svazky a útvary. Mohutnost úderů a palby, nezávislost na počasí, roční a denní době, dosah i relativně krátký čas potřebný k přípravě je předpokladem k využívání tohoto principu i při absolutně nižších počtech RVD.

Podle **bojového použití** rozlišujeme raketové vojsko a dělostřelectvo na:

- dělostřelectvo přímé podpory,
- dělostřelectvo protibaterijní činnosti,
- dělostřelectvo a raketové vojsko k vedení úderů do hloubky (všeobecné podpory).

Dělostřelectvo přímé podpory plní úkoly podle požadavků vševojskových velitelů, vyplývajících ze součinnosti, jakož i z osobního pozorování a iniciativy dělostřeleckých velitelů. Pokračování dělostřelecké podpory zabezpečuje také organizační opatření – určením k dělostřelecké podpoře, zpravidla u dělostřeleckých oddílů (mp, tp), předurčením baterií k podpoře praporů nebo až rot prvního sledu. Naznačený obsah úkolů dělostřelectva přímé podpory vyžaduje důsledné respektování kompetencí tohoto stupně. Rozhodnutí nadřízených stupňů velení by mělo směřovat především k využití vlastních prostředků v jejich prospěch, při řešení úkolů plánovacího stupně.

Dělostřelectvo k vedení protibaterijní činnosti je především určeno k vytvoření systému účinné protibaterijní činnosti v pásmu divize. Jsem toho názoru, že z oddílů dělostřeleckého pluku vhodným posílením průzkumnými prostředky může být vytvořen palebný komplet a začleněn do hotovostního systému organizovaného armádním sborem.

Dělostřelectvo a raketové vojsko k vedení úderů do hloubky by mělo plnit úkoly všeobecné palebné podpory bojové činnosti útvarů a svazků prvního operačního sledu. Působnost dělostřelectva armádního sboru bude zpravidla dočasná, při plnění rozhodujících úkolů sboru. Část oddílů dělostřelecké brigády může vytvářet zálohu velitele armádního sboru.

Systém palby dělostřelectva a raketového vojska v obranné operaci zahrnuje přípravu všech druhů dělostřeleckých paleb a raketových úderů raketami s konvenční bojovou hlavicí. Údery a palba se plánuje k umlčení (ničení)

hlavních uskupení protivníka v prostorech soustředění, na pochodových osách, přístupech k obraně, před předním okrajem, k přikrytí boků, mezer mezi útvary a svazky, k ničení protivníka, který se vklíní do obrany, k palebné podpoře plánovaných protiztečí nebo protiúderů, a to v součinnosti s údery letectva, palbou vševojskových jednotek s využitím systému zátarasů, případně stálých staveb i obranných zařízení. Systém palby je zaměřen zejména na umlčování (ničení) dělostřelectva, hlavních úderných uskupení, k odražení hromadných útoků tanků, BVP; mechanizovaných i motorizovaných útvarů a jednotek pěchoty, narušení velení, činnosti týlu protivníka, jakož i podpoře vlastních protiztečí a protiúderu.

Z hlediska členění do hloubky i velitelské odpovědnosti, musí důsledně odpovídat koncepci pásem obrany (taktické, operační a strategické).

Proto se domnívám, že systém palby raketového vojska a dělostřelectva je integrující částí systému palby pozemního vojska. Jeho podíl na palebném ničení protivníka je nesrovnatelně nižší než dosud, ale z hlediska dosahu, času, možnosti plnění úkolu na nepozorované cíle, je nezastupitelný. Má-li plnit funkci v obranné operaci a boji všech úrovní velení, musí být takto plánován a v praxi budován. Jeho jednotlivé stupně by měly být propojeny, ale jako relativně samostatné být schopné plnit úkol nezávisle na okolí.

Uvedu následující zjednodušený příklad: Jakmile velitel mechanizovaného praporu s praporem zaujme rájón obrany, organizuje systém palby praporu. Základ tvoří opěrné body rot, doplněné plánovanými úkoly praporečnických prostředků podle jeho rozhodnutí. Dělostřelecké zbraně mechanizovaného praporu zcela logicky svým dosahem vytvoří hloubku systému palby. Uskupení, prostředky velení, upřesnění úkolu a organizace součinnosti připraví podmínky k nezávislému chodu systému.

Zcela obdobný bude postup velitele mechanizovaného pluku, který po zaujetí obrany plukem organizuje systém palby pluku. Nepochybně vezme v úvahu vytvořené systémy praporů a doplní je opatřeními a úkoly prostředků pluku v souladu s přijatým rozhodnutím k plnění úkolu. Základ systému palby pluku je tvořen systémy praporů. Uskupení, prostředky velení, upřesnění úkolu a organizace součinnosti vytváří i na této úrovni podmínky pro nezávislé fungování systému palby pluku. Zcela logicky lze uplatnit integrační proces u divize, případně armádního sboru.

Graficky lze vyjádřit systém palby příslušného stupně jako lichoběžník, jehož pravou a levou stranu určuje hranice odpovědnosti a hloubku dosah prostředků příslušného stupně.

Druhy paleb (palebných úderů):

● **Na prostory soustředění, výchozí prostory a vzdálené přístupy k obraně** (před předním okrajem) jsou plánovány a vedeny soustředěné palby (raketové údery), **na protivníka při přesunu daleká palebná napadení DPN** (skupinové raketové údery) k rušení a dezorganizaci přesunu, **na komunikační uzly, soustěsky, mosty a křižovatky soustředěné palby** (skupinové údery) s cílem zpo-

malit a usměrnit přesuny protivníka, **na předpokládané čáry** (prostory) **rozvinutí hromadné a soustředěné palby** s cílem zmařit, oslabit případně zpomalit útok protivníka a umlčet jeho dělostřelectvo. **Na vybraných směrech před předním okrajem obrany** praporů a pluků prvního sledu se plánují **přehradné palby pohyblivé i nepohyblivé** a při jeho zastavení **soustředěné palby** k jeho umlčení (ničení).

● **V hloubce vlastní obrany** se plánují **soustředěné palby** (raketové údery) na předpokládané prostory soustředění vojsk protivníka, jeho druhé sledy a zálohy, dělostřelectvo, prostředky PVO a místa velení. **Soustředěné a přehradné palby** jsou připravovány k ochraně odkrytých boků a mezer ve vlastní obraně, případně k uzavření vnitřního i vnějšího kruhu obkličení protivníka.

● **K palebnému zabezpečení protiúderu** jsou plánovány **hromadné a soustředěné palby** nebo **palebná příprava protiúderu o několika přepadech**. Ve všech případech lze plánovat palebnou podporu protiúderu.

Na zahájení ozbrojeného střetnutí považuji za účelné připravit **hromadný palebný úder**. V konkrétních podmínkách ČSA bude mít charakter úderu na **vybrané cíle**, úderu na cíle prvního pořadí. Jeho cílem je dezorganizovat protivníkův systém velení vojskům a zbraním. Umlčet (ničit) jeho nejdůležitější palebné prostředky (vysoce přesné zbraně) a dělostřelectvo, umlčet prostředky PVO v pásmu průletu letectva a další důležité cíle i objekty v mezích palebných možností.

Ve svém příspěvku jsem si nekladal za cíl definovat zásady operačního a bojového použití RVD v nových podmínkách. Uvedl jsem pouze soustředění dílčích poznatků živé diskuse k problémům, které nové podmínky přivodily. Myslím, že každá reakce na uvedené podněty může být pro urychlené řešení prospěšná.

